

ΟΙ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΕΣ ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ ΚΑΙ Η ΦΥΣΙΟΓΝΩΜΙΑ ΤΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΙΚΟΥ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΟΣ

Ομιλία του πρ. της ΕΣΗΕΑ στο 2ο συνέδριο της Π.Ο.Ε.Σ.Υ.

Αγαπητοί συνάδελφοι,

Το δεύτερο Συνέδριο της Π.Ο.Ε.Σ.Υ. πραγματοποιείται σε μια κρίσιμη περίοδο -ιστορικών, θα λέγαμε, διαστάσεων- καθώς οι τεχνολογικές εξελίξεις, η λεγόμενη “αγορά” – εσωτερική και παγκόσμια- και η ασκούμενη κυβερνητική πολιτική, οδηγούν σε δραματικές αλλαγές στις εργασιακές σχέσεις, στην κοινωνική ασφάλιση και στην ίδια τη φυσιολογία του δημοσιογραφικού επαγγέλματος.

Ως εκ τούτου, απαιτείται από τους συλλογικούς φορείς των δημοσιογράφων και όλων των εργαζομένων στον Τύπο και τα ηλεκτρονικά μέσα μαζικής ενημέρωσης, ένα νέος βηματισμός.

1. Αυτόν τον βηματισμό, στη διετία που διανύουμε, προσπάθησε να αποκτήσει η Ε.Σ.Η.Ε.Α., με συνείδηση του γεγονότος ότι έχει χαθεί πολύτιμος χρόνος, για τη συλλογική και πάνω σε νέες βάσεις αντιμετώπιση των συσσωρευμένων προβλημάτων: Των παλιών, των κληρονομημένων από τις προηγούμενες περιόδους, όταν, πριν μπούμε στη δεκαετία του 80, άρχισαν μεγάλες αλλαγές στις εκδοτικές επιχειρήσεις και αργότερα, στο τέλος της ίδιας δεκαετίας στην Ραδιοτηλεόραση, με την έκρηξη που παρουσιάστηκε στον ραδιοτηλεοπτικό χώρο και την άναρχη είσοδο και παγίωση των ιδιωτικών συμφερόντων. Του καθεστώτος, δηλαδή, που πήρε το όνομα των διαπλεκομένων συμφερόντων. Αλλά και των νέων προβλημάτων, που η εποχή της ψηφιακής τηλεόρασης και των

λεγόμενων πολυμέσων δημιουργεί.

Η Ε.Σ.Η.Ε.Α. προσπάθησε να θέσει τα προβλήματα αυτά μέσα στις νέες συνθήκες και να επιδιώξει τη λύση τους. Πιστεύουμε, ότι το Συνέδριο της Π.Ο.Ε.ΣΥ. και η ηγεσία της που από αυτό θα προέλθει, όχι μόνο θα αξιοποιήσει όλη τη μέχρι σήμερα πείρα σχετικά με τα θέματα αυτά, αλλά και θα τα προωθήσει.

2. Εκείνο που πρέπει ιδιαίτερα να τονισθεί είναι η προσπάθεια να αποκατασταθεί η αξιοπιστία και το κύρος των δημοσιογράφων, που έχει επικίνδυνα κλονιστεί. Γιατί, σε αντίθεση προς ό,τι συνέβαινε στην πρώτη περίοδο της Μεταπολίτευσης, τα τελευταία χρόνια οι δημοσιογράφοι δεν μπορούσαν να διεκδικήσουν την “έξωθεν καλήν μαρτυρίαν” και το τεκμήριο της “αθωότητας”. Η αποκατάσταση αυτή είναι απολύτως απαραίτητη, εάν θέλουμε να βγαίνουμε στην κοινωνία με καθαρό πρόσωπο και να γινόμαστε πιστευτοί, είτε πρόκειται για την ενημέρωσή της είτε πρόκειται για την προβολή δίκαιων αιτημάτων μας.

Θετικά βήματα πιστεύουμε αποτελούν για την εκκαθάριση του τοπίου η στήριξη του Προεδρικού Διατάγματος για τη διαφάνεια των σχέσεων των δημοσιογράφων που εργάζονται στα Γραφεία Τύπου και Δημοσίων Σχέσεων στο δημόσιο τομέα (που όμως στην πράξη κινδυνεύει να ακυρωθεί αφού δεν έχουν δοθεί τα στοιχεία) και η αξίωσή μας να επεκταθεί η ρύθμιση και για όσους μετέχουν σε επιτροπές ή έχουν οριστεί σύμβουλοι και να αντιμετωπιστεί κάθε αδιαφανής σχέση, όπως τα μυστικά κονδύλια των Υπουργείων και των Δημοσίων Επιχειρήσεων, η ηθική υποστήριξη του Εθνικού Συμβουλίου Ραδιοτηλεόρασης, οι αρχές δημοσιογραφικής δεοντολογίας που ψηφίστηκαν από την τελευταία Γενική Συνέλευση της Ε.Σ.Η.Ε.Α. καθώς και η προσπάθεια που γίνεται για την από κοινού με την ιδιοκτησία διακήρυξη ορισμένων κανόνων αυτορύθμισης, που θα πρέπει να διέπουν την πληροφόρηση.

Συναφής προς τα αυτά, είναι και η απόφαση του 1ου Ιδρυτικού Συνεδρίου της Π.Ο.Ε.ΣΥ. να επιδιώξουμε την κατοχύρωση του δημοσιογραφικού επαγγέλματος ώστε να πάψει να είναι “ξέφραγο αμπέλι” – μια απόφαση που μένει να προωθηθεί με ευρεία συζήτηση μεταξύ του συνόλου των δημοσιογραφικών Ενώσεων και του συνόλου του δημοσιογραφικού κόσμου.

Το πρόβλημα είναι υπαρκτό, έχει τις δυσκολίες του αλλά στην αντιμετώπιση των δύσκολων αναδεικνύεται η ωριμότητα και η ευθύνη των Ενώσεών μας.

3. Στη βάση όλων αυτών των προσπαθειών είναι η αξίωση, η δική μας αλλά και ολόκληρης της κοινωνίας να εξασφαλιστεί η ανεξαρτησία του δημοσιογράφου, ώστε να λειτουργεί με συνείδηση της επαγγελματικής και κοινωνικής του ευθύνης.

Θα έπρεπε να έχουμε ήδη κατανοήσει το αυτονόητο: ότι η ανεξαρτησία του δημοσιογράφου βρίσκεται στον πυρήνα του δημοκρατικού πολιτεύματος. Από την πένα, το λόγο του και την εν γένει δημόσια παρουσία και στάση του, εξαρτάται σε σημαντικό βαθμό η δυνατότητα που προσφέρει η δημοκρατία στους πολίτες να διαμορφώνουν γνώμη για τα δημόσια πράγματα και να συμμετέχουν με την ψήφο και τη δράση τους στο δημόσιο βίο. Όμως, σήμερα περισσότερο από ό,τι στο παρελθόν, αυτό το αγαθό απειλείται. Επιχειρείται απορρύθμιση των εργασιακών σχέσεων στον Τύπο και στα Μ.Μ.Ε.

Η εργασία με δελτίο παροχής υπηρεσιών, η εργασία με το κομμάτι, η εργασία χωρίς ικανοποιητική αμοιβή, χωρίς ασφάλιση, με τη διαρκή απειλή της ανεργίας, επεκτείνονται σε βάρος των κανόνων της Συλλογικής Σύμβασης Εργασίας, που έχουν υπογράψει εργοδότες και εργαζόμενοι στο χώρο του Τύπου. Το φαινόμενο είναι διεθνές -σε όλες τις χώρες πολλαπλασιάζεται το ειδικό βάρος των freelancers- και θα ενταθεί τα επόμενα χρόνια και στη χώρα μας λόγω των τεχνολογικών εξελίξεων και της ασκούμενης κυβερνητικής πολιτικής. Η εξέλιξη αυτή δεν αφορά μόνο τους δημοσιογράφους, αφορά όλους τους πολίτες γιατί είναι καθοριστική για το επίπεδο της πληροφόρησης που παρέχεται.

Ένας δημοσιογράφος κακοπληρωμένος, ανασφάλιστος και υπό τη διαρκή απειλή της ανεργίας, είναι ένας δημοσιογράφος συνήθως λιγότερο ικανός να αντισταθεί στις πιέσεις, είτε αυτές προέρχονται από τον εργοδότη του, είτε από άλλες εστίες εξουσίας ή πλούτου. Μόνη λύση στην κατάσταση που διαμορφώνεται είναι να ανακαλύψουμε ξανά την αξία της συλλογικότητας, της ενωμένης στάσης και δράσης όλων των εργαζομένων στις επιχειρήσεις Τύπου και των Μ.Μ.Ε.

Η Π.Ο.Ε.ΣΥ. έχει σημαντικό ρόλο να διαδραματίσει προς αυτή την κατεύθυνση.

4. Ήδη με την ίδρυση της Ομοσπονδίας μας πριν από τρία χρόνια, έγινε το πρώτο βήμα.

Στο διάστημα αυτό η Π.Ο.Ε.ΣΥ. έπρεπε να βρει τον προσανατολισμό και τον βηματισμό της, όσον αφορά την πρακτική δράση της. Ήταν, λοιπόν, φυσικό η τριετία που πέρασε να μην σηματοδοτείται από θεαματικές ενέργειες, πράξεις και εξελίξεις.

Τώρα, όμως, δεν μπορεί να παραμείνει ανενεργός η αξίωση όλων μας η Ομοσπονδία μας να συντονίσει την προσπάθεια όλων των πρωτοβάθμιων δημοσιογραφικών οργανώσεων και να αναλάβει την πρωτοβουλία ώστε να καλύψουν συνδικαλιστικά το σύνολο των επαγγελματιών δημοσιογράφων, ανεξάρτητα από το πώς εμφανίζεται ή θα εμφανιστεί στο μέλλον η σχέση που συνδέει τον εργαζόμενο με την επιχείρηση. Αν, δηλαδή, θα εμφανίζεται ως σχέση εξαρτημένης εργασίας, ορισμένου ή αορίστου χρόνου, ή ως σύμβαση έργου ή με οποιαδήποτε άλλη μορφή. Να συντονίσει ακόμα την προσπάθεια, που έχει πλέον καταστεί συνείδηση στις Ευρωπαϊκές Δημοσιογραφικές Ενώσεις, να προχωρήσουμε προσεκτικά αλλά σταθερά στην αναβάθμιση του συντονισμού όλων των Ενώσεων των εργαζομένων στο χώρο του Τύπου και των Μ.Μ.Ε.

Αυτό αποτελεί αναγκαία προϋπόθεση μέσα στις νέες συνθήκες που διαμορφώνονται για την αντιμετώπιση και επίλυση, τόσο των γενικότερων προβλημάτων που αντιμετωπίζει το σύνολο των εργαζομένων στα Μ.Μ.Ε., όσο και των ειδικότερων που αντιμετωπίζουν οι επιμέρους κατηγορίες τους.

Η Ε.Σ.Η.Ε.Α. έχει ήδη προετοιμαστεί μέσα από τη μαχητική συνεργασία και τον συντονισμό των εργαζομένων και των Ενώσεών τους στα Μ.Μ.Ε. κατά την διάρκεια της διεκδίκησης της Συλλογικής Σύμβασης Εργασίας με τους εργοδότες τον περασμένο Δεκέμβριο. Σε αυτά τα πλαίσια, έχει προγραμματίσει, με πρόταση της Ομοσπονδίας των Ιταλών δημοσιογράφων, μεγάλη έρευνα για τις εργασιακές σχέσεις, σε συνεργασία με πανεπιστημιακές σχολές της Αθήνας – του Πανεπιστημίου Αθηνών και του Παντείου Πανεπιστημίου -. Στις νέες συνθήκες που διαμορφώνονται όσον

αφορά τις εργασιακές σχέσεις, την αμοιβή της εργασίας και την ασφάλιση, οι Έλληνες δημοσιογράφοι με τις Ενώσεις τους και την Ομοσπονδία τους θα πρέπει να βρίσκονται σε θέση μάχης, για να υπερασπιστούν όλα όσα έχουν κατακτήσει με αγώνες γενιές ολόκληρες δημοσιογράφων και γενικότερα εργαζομένων και που σήμερα απειλούνται, χωρίς αυτό να σημαίνει, ότι θα παραγνωρίζεται η πραγματικότητα.

5. Συναρτημένα με τις εργασιακές σχέσεις είναι τα ασφαλιστικά μας δικαιώματα. Είναι ανάγκη να συγκεντρώσουμε την προσοχή μας στη διασφάλιση τους στην υπεράσπιση των πόρων των ασφαλιστικών οργανισμών και ειδικότερα της αυτοδιοίκησής και αυτοδιαχείρισης του Ε.Δ.Ο.Ε.Α.Π. Δεν μπορεί όμως να μιλάει κανείς για τα θέματα αυτά και να ξεχνάει την ιστορία τους.

Δεν μπορεί να μη θυμάται τον Γιώργο Καραντζα, με την παράδοση και τις προτάσεις του οποίου θα πρέπει να επανασυνδεθούμε.

Δεν μπορεί να μη μνημονεύσει το γεγονός, ότι η διασφάλιση του βασικού πόρου των Ταμείων μας, που επιτεύχθηκε μετά από πολλούς δισταγμούς και αμφιταλαντεύσεις με τη γνωστή τροπολογία και ενίσχυσε αποφασιστικά τα αποθεματικά των Ταμείων μας είναι έργο πάνω από όλα της Ε.Σ.Η.Ε.Α. κατά τη θητεία της Διοίκησης του Δημήτρη Γκλαβά.

Και τέλος, μιλώντας για τις αναλογιστικές μελέτες, δεν μπορεί να μην αναφέρει, ότι η σχετική πρόταση για τη σύνταξή τους είχε γίνει το 1977 από τον τότε Αντιπρόεδρο του Διοικητικού Συμβουλίου της Ε.Σ.Η.Ε.Α. Γιώργο Ρωμαίο.

Μετά από εξαντλητικές προσπάθειες για την συγκέντρωση των στοιχείων, που ο έως τώρα τρόπος λειτουργίας του Τ.Σ.Π.Ε.Α.Θ. αδυνατούσε να εξασφαλίσει στην ολότητά τους οι αναλογιστικές μελέτες των Ταμείων μας, η εκπόνηση των οποίων είχε αποφασιστεί και είχε ανατεθεί στους μελετητές από το προηγούμενο Διοικητικό Συμβούλιο της Ε.Σ.Η.Ε.Α., ολοκληρώθηκαν αυτόν τον μήνα και τα πορίσματά τους είναι ευοίωνα. Αποτελούν μια ασφαλή πυξίδα για την παραπέρα πορεία των ασφαλιστικών μας οργανισμών των οποίων εγγυώνται την μακράς διάρκειας βιωσιμότητα αφού μας δίδουν ένα αναλογιστικό πλεόνασμα τριάντα επτά (37) δισεκατομμυρίων για το Τ.Σ.Π.Ε.Α.Θ. και σαράντα οκτώ

(48) δισεκατομμυρίων για τον Ε.Δ.Ο.Ε.Α.Π. στο τέλος της επόμενης τριακονταετίας.

Ωστόσο η προσπάθεια για τη διασφάλιση των ασφαλιστικών μας δικαιωμάτων είναι ανάγκη να αντιμετωπιστεί και με πρακτικούς τρόπους: με την επίσπευση της συγκρότησης του ελεγκτικού μηχανισμού ώστε να συλληφθεί το σύνολο της ύλης που διαφεύγει και που υπολογίζεται πάνω από το 30% του βασικού πόρου.

Είναι ακόμη ανάγκη να βρεθούν οι τρόποι ώστε τα επικουρικά Ταμεία των περιφερειακών δημοσιογραφικών Ενώσεων να συμπορευτούν με τον Ε.Δ.Ο.Ε.Α.Π.

Και τέλος δεν πρέπει να μας διαφεύγει της προσοχής ότι με την τροπολογία που επεδίωξε η Ε.Σ.Η.Ε.Α. και πρόκειται να περιληφθεί στο πρώτο ασφαλιστικό νομοσχέδιο που θα κατατεθεί στη Βουλή εξασφαλίζεται η ασφαλιστική κάλυψη στα Ταμεία μας των επαγγελματιών δημοσιογράφων που εργάζονται στα ραδιοτηλεοπτικά μέσα.

Αυτές οι προσπάθειες πρέπει να συντεθούν σε ενιαίο σύνολο μέσα από την δράση του νέου Διοικητικού Συμβουλίου της Π.Ο.Ε.ΣΥ.

6. Αφησα τελευταίο το θέμα της ραδιοτηλεόρασης ακριβώς γιατί ήθελα να τονίσω τη σημασία του. Δύο κρίσιμα σημεία είναι ανάγκη να υπογραμμιστούν:

Το ένα αναφέρεται στο θέμα της ψηφιακής τηλεόρασης, η οποία είναι “προ των πυλών” και θα προδιαγράψει πολλές μελλοντικές εξελίξεις. Θα πρέπει να ξεκαθαριστεί το τηλεοπτικό τοπίο και να διαγραφεί το νομοθετικό πλαίσιο, που θα διασφαλίζει αντικειμενικές και διαφανείς διαδικασίες. Η Ένωση Συντακτών έχει ήδη αναθέσει σε Επιτροπή ειδικών -συναδέλφων δημοσιογράφων και επιστημόνων μελετητών- την επεξεργασία προτάσεων που θα προβληθούν μόλις κατατεθεί το σχετικό νομοσχέδιο. Σ’ αυτή την προσπάθεια μεγάλο μερίδιο ευθύνης ανήκει στην Πανελλήνια Ομοσπονδία. Η Π.Ο.Ε.ΣΥ. μπορεί πλέον να αναλάβει και την πρωτοβουλία για την εξασφάλιση στη νέα εποχή των πολυμέσων των πνευματικών δικαιωμάτων δηλαδή της αμοιβής της πνευματικής εργασίας των δημοσιογράφων, για τα οποία πολύ μεγάλη συζήτηση έχει ανοίξει σε όλες τις ευρωπαϊκές χώρες.

Τα πολυμέσα αλλάζουν τη φυσιογνωμία του επαγγέλματος, η οποία

πρέπει να διατηρήσει τον πυρήνα της, αυτόν που συνιστά την ουσία του επαγγέλματος του δημοσιογράφου δηλαδή το ερευνητικό και σχολιαστικό στοιχείο της ενημέρωσης. Ο δημοσιογράφος ως απλός μεταφορέας των πληροφοριών που δίδουν οι πάσης μορφής εξουσίες σε λίγο δεν θα χρειάζεται. Αυτού του είδους οι πληροφορίες που στην ουσία αποτελούν κατευθυνόμενη ενημέρωση, θα διακινούνται ελεύθερα.

Ο νέος ρόλος των δημοσιογράφων, ο τρόπος που θα εργάζονται και οι αμοιβές τους είναι η μεγάλη πρόκληση που ήδη είναι παρούσα. Το δεύτερο σχετίζεται με τον εθνικό ραδιοτηλεοπτικό μας φορέα. Οφείλουμε να επισημάνουμε ότι η απόφαση όλων των ευρωπαϊκών κυβερνήσεων, να στηριχθεί η δημόσια ραδιοτηλεόραση, αποτελεί κατάκτηση που αντανακλά το επίπεδο των αγώνων και του πολιτισμού της ηπείρου μας – και οι δημοσιογράφοι, ως δημιουργοί πολιτισμού και ως πολίτες που υπερασπίζονται τα δημόσια αγαθά, δεν μπορεί παρά να διαδραματίσουν πρωταγωνιστικό ρόλο για να διασφαλισθεί από κάθε άποψη ο δημόσιος χαρακτήρας και η καθοριστική συμμετοχή της Ε.Ρ.Τ. στο γενικότερο τηλεοπτικό πεδίο.

Ορισμένα βήματα έχουν γίνει. Είμαστε, όμως, υποχρεωμένοι να αντισταθούμε στη λογική ότι το κόστος της αναγκαίας εξυγίανσης θα πληρώσουν, κατά κύριο λόγο, οι εργαζόμενοι.

Αντιστρέφουμε αυτήν τη λογική και προτείνουμε τη μόνη στρατηγική που μπορεί να οδηγήσει σε θεαματική έξοδο από τη σημερινή κατάσταση.

Η Ε.Ρ.Τ. να στηριχθεί στο δίπολο : στον ανθρώπινο παράγοντα – εργαζόμενο στη δημόσια επιχείρηση και στον πολίτη, ακροατή, θεατή για χάρη του οποίου υφίσταται. Αυτή η στρατηγική απουσιάζει από τον επιχειρησιακό σχεδιασμό της Ε.Ρ.Τ. Αντιθέτως, ετοιμάζεται “σφαγή” και όχι αξιοποίηση των εργαζομένων και ιδιαίτερα των δημοσιογράφων, που είναι ο βασικότερος συντελεστής αλλά και ο χειρότερα αμειβόμενος από το προσωπικό της.

Η Ε.Σ.Η.Ε.Α. έχει κάνει τις προτάσεις της και θα τις υποστηρίξει με όλες τις δυνάμεις και όλα τα μέσα που διαθέτει. Σ’ αυτόν τον σκληρό αγώνα ο συντονιστικός ρόλος της Π.Ο.Ε.ΣΥ. είναι καθοριστικός.

Αγαπητοί συνάδελφοι,

Με αυτές τις σκέψεις χαιρετίζω εκ μέρους του Διοικητικού Συμβουλίου της Ε.Σ.Η.Ε.Α. την έναρξη των εργασιών του 2ου Συνεδρίου της Ομοσπονδίας μας στην ανάπτυξη της οποίας προσβλέπουμε.